

בשולי החוברת

דעת יחיד?

נושא הרכב החלב לא יורד מעל סדר יומנו. עדות לכך הם הכנסים והשיבות למיניהם בצד הדיווחים וההשגות על גבי העתונות המקצועית הטכנית, מחד וזו החקלאית הכללית, מאידך. יכולות להיות הערכות ותחזיות שונות לגבי מה שהיה ובעיקר לגבי מה שצופן העתיד לענף שלנו. דבר אחד אינו צריך להיות מוטל בספק – **זכותם של רפתני ישראל לייצר את כל תצרוכת החלב ותוצריו של אזרחי המדינה (רצוי לדאוג גם לאזרחים ותיירים).** הווה אומר, עלינו להבטיח את **כל רכיבי החלב** בכמות שהם נצרכים על ידי הציבור. עלינו לעשות זאת במירב היעילות ותוך חתירה מתמדת אחר הורדת עלות הייצור. כמובן, לא הכל תלוי רק בנו, כי אנו פועלים במסגרת כלכלית פוליטית נתונה, שהיא במובנים רבים שונה מן המסגרות המקבילות בעולם המפותח ומן האילוצים וההתמריצים הפועלים עליהם. נדמה לי שלא אגזים בקביעה, שאמנם הגענו במרוצת השנים להשגים נאים ומרשימים, הן בכל הנוגע לייצור עצמו, הן בשטח תכנון הענף וההקפדה על ביצועו המושלם במסגרת המגבלות האובייקטיביות והמדיניות הכלכלית הכוללת של ממשלות ישראל עד כה.

אם כך, אז היכן הבעיה? – נראה לי, שתנאי הכלכלה והשוק בישראל גורמים לייקור אמצעי הייצור (עבודה, הון, חומרי גלם ומערכת מסים "משוכללת") ובזה הם מחייבים לפעול בכיוון להורדת עלות הייצור, דבר שניתן לעשות בעיקר על ידי הגדלת התפוקה של כל יחידת משק. במילה אחת, **הגדלת מכסות הייצור**, הגדלת פוטנציאל הייצור התורשתי של פרותינו וגם **הגדלת הרפתות עצמן**. אינני נרתע מלהגיד זאת בפה מלא, זו אינה מילה גסה, אף אם יימצא מי שמפחד להרהר באפשרות כזאת בקול רם.

אולם, ציבורנו האָמין על שמירת מסגרת התכנון – ואינני מציע לזנוח את התכנון אף לרגע – לא יוכל לפתח את משק החלב לממדים יותר יעילים, אם אין סיכוי למוצא שיווקי של החלב ותוצריו. אין לסמוך על גידול הצריכה של חלב ותוצריו כעל דבר מובן מאליו ונתון המתקדם בד בבד עם גידול הצריכה של חלב ותוצריו כעל דבר מובן מאליו ונתון המתקדם בד בבד עם גידול האוכלוסייה. זה אינו פועל כך, כי לציבור הצרכנים מוצעים חדשים לבקרים כל מיני מאכלים ותבשילים מתוחכמים; יש אפילו מי שטוען, שאין באלה סיכון בריאותי ושהם עדיפים על חלב, חמאה וגבינה. דבר זה טרם הוכיחו באופן חד־משמעי וספק רב, אם אי־פעם ואי־שם יצליחו להוכיח שחלב ותוצריו נופלים בערכם המזין והבריאותי מהתחליפים

המאמרים והמכתבים שמתפרסמים בחוברת זו הם על דעת מחבריהם ואין חובתם משקף בהכרח את דעת המערכת או מדיניות המב.

אין איזכור שמם של חומרים, מוצרים פרטי־ציוד או אף של שיטות תפעול ועבודה מהוות המלצה לגבי השימוש בהם, למעט המקרים בהם נאמר כך מפורשות על ידי גורם שהוסמך לצורך זה על ידי מזכירות המב.

למיניהם. אז מה? יש אסכולות תזונה שונות, כשם שיש דתות שונות, אידיאולוגיות שונות וטעמים שונים.

מי שאינו רוצה "לבשל את הגדי בחלב אמו" – היום יאכל הגדי ומחר השמנת. מי שרוצה לשתות גזוז ואף מחנך ילדיו על ערכי "תרבות התוססים חסרי ערך מזין" – מה לעשות, אפשר רק להסביר לו שהוא עושה עוול לילדיו. ומי שחושש מן הכולסטרול שבשומן החלב (יש, בהחלט) משום שהרופא יעץ לו להמעיט באכילת מזון עתיר שומן מן החי – שיקשיב לרופאו ויאכל מרגרינה או אולי שמן זית. אין זה אומר, שכל העולם חייב להיזהר מכולסטרול ובודאי שלא כל קבוצת גיל. גם בארה"ב כבר גילו שבעבר הגזימו לא־מעט בנידוי החמאה והשמנת מכל וכל וללא אבחנת גיל הצרכן ואופן חייו, האם פעיל הוא מבחינה גופנית או שמא רובץ במשרד כל ימיו. מה גם, שכיום ישנן דרכים להוצאת הכולסטרול כולו או ברובו הגדול מן השומן שבחלב. הגיע הזמן שגם המחלבות שלנו תעסוקנה בנושא זה, כי אין לך פרסומת יותר טובה והוגנת מאשר להציע לציבור חמאה ושמנת וגבינות מעוטות כולסטרול – אבל, עם כל הטעם הטוב של שומן החלב. כי על זה מדובר, על הטעם. אניני הטעם ברחבי עולם מבשלים עם שמנת ומטגנים בחמאה. מי שלא ניסה, פשוט אינו יודע מה הוא מפסיד.

לא אצא ידי חובתי, אם לא אזכיר תכונה מיוחדת של החלב: הוא מהווה גורם מרגיע. מן המפורסמות הוא, שפעם היו שותים כוס חלב לפני השינה על מנת להירדם ביתר קלות. יש רבים שעדיין נוהגים כך, כי סבתא אמרה. סיפורי סבתא? – בודאי, באותה מידה של ביסוס מדעי כמו רב החליטות של עשבים ופרחים למיניהם המומלצים על ידי חובבי התזונה והרפואה הטבעית. מחקר רחב הקף בארה"ב גם כן הגיע למסקנה, שלחלב תכונות הגורמות למזג רגוע יותר. נכון או לא נכון, כדאי לנסות ולהפחית את המתח של האדם המודרני, על ידי תזונה מגוונת הכוללת חלב ותוצריו, ועל ידי אורח חיים פעיל גופנית ונפשית, העשוי להבטיח לנו בריאות. בריאות לא רק לשמה, אלא כדי שנוכל ליהנות מכל הטוב הצומח ונוצר בארצנו. מעבר לכל ספקולציה פילוסופית, מצוה דתית או צו אידיאולוגי – טעם החיים הוא בהנאות שהאדם חווה והבאות לספק את חושיו הטבעיים; בין אלה תופס חוש הטעם והריח מקום נכבד, במיוחד במסגרת המגבלות המוטלות עלינו על ידי המערכות החברתיות המודרניות. בהקשר זה הופך טעם החלב – טעם החיים.

דעת יחיד? – אולי לא.

מרדכי מלען